

Receptsamling för biologisk mångfald i jordbrukslandskapet

Hur du med enkla åtgärder på landsbygden både får en bättre skörd och ger livsutrymme för ovanliga arter.

- Gamla, grova eller ihåliga träd
- Död ved
- Hamlade träd
- Mulmholk
- Fågelholkar
- Bryn med blommande buskar eller träd
- Naturbetesmarker
- Slätterängar
- Nektarrika blommor
- Öppen sand
- Bihotell
- Sten
- Småvatten
- Bäckar och diken

Förord

Den här samlingen texter handlar om hur du på ett enkelt sätt kan förbättra livsvillkoren för hotade arter. De allra flesta åtgärder är dessutom billiga och enkla att göra. Naturligtvis är det bättre ju större en livsmiljö blir, men även något litet kan göra stor skillnad om tillräckligt många gör samma sak så att det bildas ett nätverk av livsmiljöer. Huvudsaken är inte att det du gör blir perfekt, utan att vi alla hjälps åt.

Många fåglar, småkryp, mossor, lavar och blommor minskar i Sverige. Forskare kan till exempel se att det finns färre bin i landskapet idag än tidigare. Experter vid Sveriges lantbruksuniversitet har bedömt att ca 10 % av alla våra arter riskerar att på sikt försvinna från Sverige. Det beror på många olika saker, men en stor bidragande orsak är att landskapet idag blir allt mer enformigt. På grund av ekonomiska krav tvingas jordbrukare att rationalisera odlingslandskapet. Blomrika ängar, öppna diken, stenmurar, små grusvägar och andra små miljöer där fåglar, småkryp och lavar kunde leva har bit för bit plockats bort.

Trots krav på rationaliseringar så finns det fortfarande kvar platser i landskapet där de hotade arterna ändå har lyckats hålla sig kvar. Här kan du göra stor skillnad genom att med enkla medel sköta eller återskapa småmiljöerna i landskapet. Det behövs ett nätverk av liknande livsmiljöer inom rimligt avstånd som arterna kan sprida sig mellan. På så vis skapar du livsutrymme åt många olika arter, allt från olika vattenlevande småkryp och grodor i dammar, till värmeälskande lavar och solande ödlor i en stenmur. Genom att gynna pollinerande insekter så ökar pollineringen och därmed skörden av grödor som rödklöver och raps. Tänk på att det redan innan kan finnas fridlysta arter i den miljö du vill göra åtgärder i. Kontakta gärna din länsstyrelse om du har frågor.

För att skapa ett nätverk av livsmiljöer är det viktigt att bygga på någonting som redan finns. Visst kan det vara kul med blottad sand mitt ute på leråkern, men finns det ingen sand i närheten så är chansen liten att ett sandlevande bi hittar dit. Skulle samma sandblotta ligga på eller i närheten av en ås med grustag och sandiga vägslänter så är chansen betydligt större att de hotade arterna hittar din blotta. Om sedan grustaget och vägslänten skulle försvinna så har de hotade arterna en chans att leva vidare hos dig. Samma sak gäller alla livsmiljöer, en damm gör störst nytta i ett område med grodor och salamandrar eftersom de inte kan flytta sig speciellt långt på land. Fjärilarna på blomsterängen har inte heller chans att sprida sig långt.

På Länsstyrelsen arbetar vi med att kartlägga var i landskapet de olika hotade arterna och deras livsmiljöer finns. Vill du ha hjälp att välja ut vilken livsmiljö som skulle passa hos just dig, tveka inte att kontakta oss.

Länsstyrelsen Västmanland, november 2021 Foto: Kerstin Alvinge och Anders Tedeholm

